

25 جولای 2017

داکتر سید عبدالله کاظم

بررسی تحلیلی و تاریخی معاهده آب دریای هلمند بین افغانستان و ایران (بخش دهم)

مبحث هشتم

ارزیابی راپور کمسیون و اختلاف نظر دولتین درباره آن

دلیل اینکه در مبحث گذشته به ذکر مختصر هریک از فقرات مندرج فصل دهم تا دوازدهم راپور کمسیون بیطرف پرداخته شد، آن بود تا خوانندگان از ورای آن بدانند که در راپور نکاتی تذکر یافته بود که بیشتر به حقانیت ادعاهای جانب افغانی مهر تائید می گذاشت تا به خواسته های جانب ایرانی، از جمله: فقره 192 مبنی بر اینکه مقدار آبیکه به دلتا در صورت نورمال رسیده، همیشه از مقداریکه ضرورت بود و یا از آن استفاده صحیح شده بتواند، به مراتب زیادتیر بوده است و همچنان فقره 193 که مشعر بود از اینکه انکشاف پروژه های فعلی در قسمت علیای هلمند مقدار آب را در دلتا از اندازه عادی آن کمتر نساخته است و یا فقره 194 مبنی بر اینکه پروژه ها در قسمت علیای دلتا، آبهای سیلابی را تقلیل خواهد داد... و نیز صراحت در فقره 198 که ضرورت فعلیه مقدار آب را برای سیستان به 556 هزار ایکرفت که معادل جریان ماهوار آب به اندازه 22 متر مکعب فی ثانیه میشود، تخمین کرده بود که جانب ایرانی با آن مقدار حقایق از رود هلمند رضائیت نداشت. همین نکات موجب شد تا معضله راه حل پیدا نکند و مذاکرات با وقفه ها نسبتاً طولانی یکی پی دیگر به نتیجه نرسند.

نگاهی به ادامه مذاکرات بی نتیجه:

بتاریخ 25 سنبله 1330 (15 سپتمبر 1951م) هیئتی مرکب از علی محمد خان وزیر خارجه، سردار محمد نعیم، عبدالحسین عزیز، عبدالهادی داوی و انجنیر محمد کبیر لودین راپور تخنیکی کمسیون بیطرف را مورد غور قرار داده و همه به تائید آن رأی دادند. مجلس وزراء نیز آنرا تصویب کرد و پادشاه افغانستان اعلیحضرت محمدظاهر شاه در ماه میزان همان سال برآن صحه گذاشت. سال بعد در 29 سنبله 1331 (19 سپتمبر 1952) باردیگر یک هیئت عالیرتبه دولت به شمول (سردار) محمد داؤد بر راپور غور مجدد کرد و توصیه نمود که موضوع باید هرچه زودتر به حکومت ایران رسماً ابلاغ شود تا در صورت توافق جانبین، موافقتنامه به امضاء برسد. با این تصمیم و صدور فرمان پادشاهی، به صدراعظم شاه محمود خان غازی وظیفه داده شد تا از طریق وزارت خارجه موضوع را رسماً به اطلاع جانب حکومت ایران برساند و اعلام نماید که حکومت افغانستان برطبق راپور کمسیون بیطرف در فضای صمیمیت و برادری بین دو کشور حاضر به مذاکره و مفاهمه جهت حل و فصل موضوع میباشد.

د پانو شمیره: له 1 تر 7

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلېکنې د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په څیر و لولئ

حکومت ایران تا دو سال سکوت اختیار کرد و به جواب افغانستان نپرداخت، تا آنکه بتاريخ 20 عقرب 1333 (10 نوامبر 1954) وزارت خارجه ایران نظر خود را در زمینه به سفارت افغانی در تهران گسیل و ارقام داشت که: «راپور کمیسیون هلمند جنبه مشورتی داشته و چون این موضوع مهم برای اظهار نظر صحیح و دقیق مستلزم صرف وقت کافی با مطالعات محلی و ملاحظه مدارک و اسناد مربوطه میباشد، حالانکه کمیسیون مدت کوتاه صرف وقت کرده است، بنابراین در این راپور به نظر حکومت ایران به قسمت عمده مسائل توجه کافی بعمل نیامده و در بعضی موارد مبنی بر مدارک صحیح نبوده است». در این یادداشت جانب ایرانی ابراز نظر نمود که: سعی بعمل آید تا به اساس سوابق موجوده و حقوق بین الدول راه عادلانه پیدا شود و در نتیجه پیشنهاد نمود که هر یک از دو حکومت هیئتی را برای مذاکره تعیین نماید. (رسالة: "سوابق و اسناد موضوع آب از رود هلمند"، ... صفحه 39)

وزارت امور خارجه افغانستان طی یادداشت مورخه 18 جوزا 1334 (8 می 1955) بار دیگر با یاد آوری موضوع وتائید مجدد محتوای راپور کمیسیون بیطرف و ارائه دلایل، ابراز آمادگی نمود که: حکومت افغانستان موافق است تا هیئت های دو کشور در داخل حدود موافقه 7 سپتمبر 1950 و بر اساس حقایق علمی که کمیسیون بیطرف در راپور خود ارائه کرده و نیز با در نظر داشت سفارش های راپور 28 فبروری 1951 در واشنگتن باهم مفاهمه نمایند. در جواب سفارت ایران در کابل تذکر داد که: «چون در حل اختلافات جنبه های حقوقی مسائل مهمترین مبنای تحقیق و اخذ نتیجه میباشد، لازم است مذاکرات به اساس تمام سوابق موجود، از جمله راپور کمیسیون بیطرف هلمند صورت گیرد.» وزارت خارجه افغانستان طی یک یادداشت دیگر بطرف ایرانی واضح ساخت که کمیسیون بیطرف در ارزیابی خود حکمیت گولد سمید و مکماهون را نیز در نظر گرفته و نظر هیئت بیطرف با نظریات آنها شباهت دارد و اما لازم است انکشافات و پیشرفتهای پنجاه سال اخیر نیز در نظر گرفته شود.

پس از تبادل یادداشتهای فوق که نشانه اختلاف نظر بین دو حکومت در مورد ارزیابی راپور و پیشنهادات کمیسیون بود، جانب ایران به ادامه مذاکرات موافقه کرد و نصرالله انتظام سفیر ایران در واشنگتن و یک عده اشخاص دیگر سیاسی، حقوقی و فنی را به حیث هیئت آن کشور معرفی نمود و افغانستان نیز انجنیر محمد کبیر لودین، عبدالمجید زابلی، فضل احمد شیرزاد، همچنان داکتر عبدالحکیم طیبی و انجنیر میر محمد اکبر رضا را به حیث مشاورین هیئت افغانی تعیین و معرفی کرد. هیئت افغانی میخواست مذاکرات به نحوی منظم طوریکه در 1950 در واشنگتن پیش رفته بود، ادامه یابد، اما در مذاکرت جدید در واشنگتن (1956) هیئت ایرانی ظاهراً به تکرار دلیل قبلی مبنی بر اینکه نمیتواند نظریات هیئتی را که در نتیجه یک مسافرت کوتاه و چند روزه بطور اجمالی و بدون هیچگونه اندازه گیری علمی ارائه شده است، قبول کند، با آنها هیئت آمادگی خود را جهت ادامه مذاکرات مربوط به حقابه خود با در نظر داشت جنبه های حقوقی و فنی مسئله با نمایندگان افغانستان ابراز نمود. واقعیت امر در عدم توافق ایران با راپور کمیسیون بیطرف این بود که در راپور به اندازه 22 متر مکعب فی ثانیه آب جاری در دلنا بعد از عبور از بند کمال خان برای ایران اختصاص یافته بود و این مقدار کمتر از آنچه است که در حکمیت مکماهون (یک ثلث) تعیین گردیده بود. طرف افغانستان برعکس جانب ایران، راپور کمیسیون بیطرف را یگانه مجموعه مطالعات بیطرف معاصر دانسته و اصرار داشت تا بر مبنای آن مذاکرات پیش برود، نه به اساس معلوماتیکه از طرف یک جانب ارائه شود و یا معلومات نیم قرن قبل. به این اساس با تبادل یادداشتهای بین دو حکومت در

سالهای 1336 و 1337ش (1957 و 1958م) مذاکرات بین هیئت های دوطرف به بن بست مواجه شد و نتیجه ای از آن بدست نیامد. لذا طرفین برای حل معضله راه دیگری را در پیش گرفتند و سعی نمودند تا با اعزام نمایندگان خاص و فوق العاده به ادامه مذاکرات بپردازند.

ادامه تلاشها و تماس نمایندگان فوق العاده:

شاهنشاه ایران نماینده خاص و فوق العاده خود عبدالحسین مسعود انصاری را تعیین کرد و پادشاه افغانستان انجنیر محمد کبیر لودین را به حیث نماینده فوق العاده و خاص خود برای حل معضله آب دریای هلمند توظیف نمود. در تابستان 1336 عبدالحسین مسعود انصاری برای یک سفر دوستانه به کابل آمد و پیام حسن نیت شاهنشاه ایران را مبنی بر جستجوی راه حل معضل آب هلمند به دربار کابل رسانید. پادشاه افغانستان بالمقابل انجنیر لودین را با پیام مشخص و به حیث "آخرین قدم" به تهران اعزام نمود.

انجنیر لودین بتاريخ 7 دلو 1337 (جنوری 1959م) در کاخ مرمر تهران به حضور شاهنشاه ایران باریاب شد و پیام دست داشته خود را به سمع ایشان رسانید که به دلیل اهمیت این پیام در مذاکرات بعدی، لازم است یک قسمت مهم و اساسی این گزارش را به استناد رساله "اسناد و سوابق موضوع آب از رود هلمند" در اینجا اقتباس دارم؛ انجنیر لودین پس از یک مقدمه و شرحی مختصر درباره کمسیون بیطرف و چگونگی راپور مربوطه بحضور شاه ایران چنین عرض کرد:

«از طرف افغانستان بسیار مشکل است که حکومت متقبل رسانیدن بیشتر از مقدار آب بشود که هیئت فنی بیطرف آنرا نه تنها کافی شناخته، بلکه در آن مقدار توسعه هم برای زراعت سیستان پیشبینی نموده است... پس با این مشکلات، تنها راهی که باقی میماند، اینست که موضوع به سطح بالاتر از حکومت فیصله گردد. امید است همچنین که ولی نعمت بنده پادشاه افغانستان در این مورد گذشت فرمودند، حضور اعلیحضرت همایونی شاهنشاه نیز در فراهم آوردن وسایل تألیف مملکتین بذل توجه بفرمایند.»

لودین در ادامه بیانات خود بحضور شاهنشاه ایران علاوه کرد که: «اعلیحضرت همایونی پادشاه افغانستان بنده را مأمور فرموده اند که بعرض اعلیحضرت شما برسانم که به حیث قدم آخری، ایشان توجه خواهند فرمود که حکومت اعلیحضرت شان پیمانی را با دولت ایران با افزایش یکصد هزار ایکرفت دیگر که معادل 4 متر مکعب در ثانیه جریان آب اضافه تر یعنی طور وسط 26 مترمکعب جریان آب در ثانیه شود، ببندند، البته این مقدار برای سالهای وسطی خواهد بود و در سالهای قلت آب به پیمانه که از وسط ماحصل رودخانه تقلیل رخ میدهد، به همان پیمانه یا فیصدی میزان سهمیه سیستان ایران نیز تقلیل خواهد پذیرفت و اگر احیاناً در سالهای آینده آب بیشتری به سیستان ایران برسد، اهالی و زارعین سیستان چنین آب بیشتر را با استعمال سودمند آبیاری بکار برند و زراعت خود را توسعه دهند، مقدار آب اضافی به هیچوجه حق ایران شناخته نخواهد شد و به آب اضافه برآنچه ایران بموجب معاهده مستحق میشود، حقی نخواهد داشت.»

انجنیر لودین خاطر نشان ساخت که: «این پیشنهاد از حضور اعلیحضرت همایونی پادشاه افغانستان فقط و فقط بحضور اعلیحضرت شما است، اگر احیاناً منظور اعلیحضرت شما نشود، حکومت افغانستان به حکومت ایران هیچ قبولی نداده و اظهار نظری نکرده است و موقف حکومتین کمافی السابق بجای خود شان باقی میماند.»

اعلیحضرت شاهنشاه ایران در جواب انجنیر لودین از حکمیت مکماهون و زراعت سیستان ایرانی تذکر دادند، انجنیر لودین در جواب گفت: «اعلیحضرت! اول باید عرض کنم، آنچه حکمیت کلونل مکماهون بعرض رسانیده شده است، متقاضی تعدیلاتی است و بنده فریضه خود میدانم که از ولی نعمت خویش اعلیحضرت معظم پادشاه افغانستان بهمان صفت خلوص، بعرض حضور اعلیحضرت شما نیز برسانم که رقم 52 متر مکعب در ثانیه، رقمی است که هیچ بنیاد فنی و علمی ندارد و متکی به هیچ اساس قانونی و علمی نیست؛ هیئت ایران در واشنگتن ازین رقم نام برده، اما آنرا به اساسات قناعت بخشی استوار نموده نتوانستند. حکمیت کلونل مکماهون را دولت علیه ایران به وقتش رد کرده است. همچنین اعلیحضرت امیرحبیب الله خان پادشاه افغانستان در همان موقع ماده پنجم حکمیت مذکور را منافی سلطه کامل سیاسی ملی شناخته و رد کرده است. چیزی که فقط از آن بر می آید اینست که هر مقدار آبی که وارد ساحه دلتا میشود، دو ثلث آن مربوط به چخانسور افغانستان و یک ثلث آن مربوط به سیستان است و علت آنرا هم چنین توضیح داده است که اراضی قابل زرع در چخانسور افغانی نسبت به سیستان ایرانی بیشتر است...»

انجنیر لودین در پایان عرایض خود چنین گفت: «اگر اولیای حکومت اعلیحضرت همایونی راضی به پذیرفتن مقدار وسطی 26 متر مکعب جریان آب در ثانیه نباشند، وانگهی طوریکه جناب وزیر خارجه علی اصغر حکمت گوشزد بنده فرمودند که "دستی را که شرع ببرد، درد ندارد"، پس راه ثالث راه بین المللی و محکمه دادگستری بین المللی را که ایشان سراغ می فرمایند، افغانستان نیز از متابعت همسایه و برادر خود سر نمی پیچد. البته افغانستان میخواهد که به توجه زمامداران بزرگ شان این قضیه دربین خودشان برادر وار فیصله شود؛ و اگر آن میسر نگردد، با کمال تأسف برای پیمودن قدمهای دیگری که برادرش مقتضی بداند، حاضر است.»

با این ترتیب وقتی سخنان انجنیر لودین به پایان رسید، بنا بر گزارش فوق: «اعلیحضرت شاهنشاه با لطف و مهربانی فرمودند که: رجوع به دادگستری بین المللی مورد ندارد و اگر احتیاجی پیدا شود، جای تأسف خواهد بود. بعد فکر و تعمق لازم جوابی به پیغام برادرم پادشاه افغانستان خواهم داد.» (سوابق و اسناد موضوع آب هلمند... صفحه 46 تا 48)

ناکامی تبادلۀ نمایندگان فوق العاده در حل معضله:

پس از چندی از سفر انجنیر لودین به تهران، سفارت ایران از مسافرت سپهبد امان الله جهانبانی نماینده خاص و فوق العاده شاهنشاه ایران به کابل به وزارت خارجه افغانستان اطلاع داد که موصوف با اختیارات تام برای حل نهائی به اساس پیام خصوصی اعلیحضرت پادشاه افغانستان به کابل خواهد آمد. اما سفارت ایران درمکتوب مورخه 20 سنبله 1338 (اگست 1959) عنوانی سردار محمد نعیم وزیر خارجه افغانستان نگاشت که: «چون بین مقدار آب مورد موافقت افغانستان و مقدار آب مورد احتیاج ایران فاصله زیاد موجود است، بنابراین موافقه فرمایند حتی الامکان با اضافه کردن بر مقدار آب مورد موافقت افغانستان این فاصله کوتاه گردد و در صورت قبول این پیشنهاد طرف ایرانی اختلاف را مرتفع دانسته و در غیرآن... استدعا مینماید کمیون تشکیل و برای مدت پنج سال میزان واقعی مصرف سیستان ایرانی را در ماه های مختلف سال دقیقاً محاسبه نماید تا حد وسطی مصرف پنج ساله ملاک عمل برای قرارداد قطعی واقع شود و درین مدت آب در راس منطقه دلتا بر مبنای مصارف کنوانسونی و سطح کشت سیستان و چخانسور بین طرفین تقسیم گردد.» وزارت خارجه افغانستان این پیشنهاد را قبول نکرد و در جواب نوشت: «اگر مذاکرات از حدودی که حکومتین آنرا

قبول نموده اند، خارج میشود، از آن امیدوار نتیجه ای نمیتوان بود. لذا از حدود و ادامه همچنین مذاکرات معذرت می جوید و موقف حکومت افغانستان در آینده به همان وضعی برمیگردد که پیش از ارسال پیام اعلیحضرت پادشاه افغانستان بحضور اعلیحضرت شاهنشاه ایران روشن و معین بوده است.» (سوابق و اسناد.. صفحه 49)

بدین ترتیب دیده میشود که حکومت افغانستان در دوره صدارت شهید محمد داؤد بر موقف قبلی خود یعنی 22 متر مکعب فی ثانیه آب برای ایران برطبق نظر کمسیون بطرف استوار مانده و حاضر نبود بیشتر از مقدار متذکره را برای آبیاری سیستان موافقه نماید و مسافرت های صدراعظم هر دو کشور در سالهای 1338 و 1339 به کشورهای یکدیگر و عقد بعضی قرارداد ها، تغییری در موقف آنها در باره تقسیم آب هلمند بار نیلورد و قضیه تا بعد از تحولات مهم یعنی استعفی محمد داؤد از صدارت و رسیدن داکتر محمد یوسف به آن مقام به حال خود باقیماند.

برقراری تماس های جدید بین طرفین:

عباس آرام وزیر خارجه ایران بتاريخ 29 سرطان 1344 (ماه جون 1965م) نامه ای عنوانی داکتر محمد یوسف صدراعظم و وزیر خارجه افغانستان نوشت که نکات عمده و مهم آن از اینقرار بود: «بحمدالله درحال حاضر مناسبات دوکشور بسیار خوب و زمینه برای همکاری نزدیک کاملاً فراهم است و موافقه دارم با توجه به تمایلات متقابل به بسط مناسبات دوستانه و تحکیم علایق مؤدت میتوانیم قضیه هیرمند را به نحوی مرضی الطرفین [به رضائیت طرفین] فیصله بخشیم.... اکنون خوشوقتم که جناب عالی از پیشنهاد ما دایر به شروع مذاکرات مجدد براساس 28 متر مکعب در ثانیه استقبال فرموده اید.... ما نمیتوانستیم گزارش هیئت بیطرف را که پس از مطالعه معلوم گردید منافع ایران را کاملاً در نظر نگرفته است، قبول کنیم و استدلال خود را در این زمینه به کرات به اطلاع مقامات پادشاهی افغانستان رسانیدیم و نباید با تکرار مطالب گذشته موجب تضییع وقت گردید.... اینجانب افتخار دارم به استحضار جنابعالی برسانم که مقامات شاهنشاهی آماده هستند با حسن نیت کامل و میل عمیق بحل این مسئله که ده ها سال است به مناسبات ایران و افغانستان سایه افکنده است، مذاکرات را به اساس 28 متر مکعب و توزیع آب در ماه ها با توجه به اوضاع و احوال و حق و عدالت و نیازمندی ایران در محیط دوستی و صفا آغاز نمایند. بسیار خرسند میشدم اگر آمادگی دولت پادشاهی افغانستان را برای شروع این مذاکرات اعلام فرمائید.... عباس آرام وزیر امور خارجه» (متن مکمل نامه دیده شود در: "اسناد و سوابق موضوع آب هلمند..."، صفحه 50 و 51)

داکتر محمد یوسف بجواب نامه فوق نوشت که مختصر نکات مهم آن اینست: «موقف دولت پادشاهی افغانستان متکی بر راپور کمسیون بیطرف میباشد که مندرجات آن بر تحقیقات اساسی علمی و فنی و حقایق تاریخی و به روی عدالت و بیطرفی بنا یافته است. بنابراین به استحضار جنابعالی میرسانم که دولت پادشاهی افغانستان در مورد اساس مذاکرات با آنچه جنابعالی در نامه خویش استدلال مرقوم فرموده اید، موافقت ندارد... دولت پادشاهی افغانستان آماده است مذاکره را به اساس فوق و به سلسله مذاکرات سابقه به هر وقتی که مورد موافقت دولت شاهنشاهی باشد، در محیط حسن نیت دوستی و تفاهم آغاز نماید.... داکتر محمد یوسف صدراعظم و وزیر خارجه» (متن مکمل نامه دیده شود در: "اسناد و سوابق..."، صفحه 52 و 53) (مدیر عمومی سیاسی این یادداشت را در ذیل نامه نوشته است: برای ترتیب این نامه نظریات محمد هاشم میوندوال وزیر مطبوعات، نوراحمد اعتمادی سفیر در پاکستان، سیدقاسم رشتیا وزیر مالیه و میرمحمد اکبر رضا معین زراعت و رئیس سروی آب و خاک حاصل گردیده است.)

تماسهای مجدد بین سالهای 1345 تا 1351 (1966 تا 1972م):

پس از انقطاع مذاکرات در سال 1344 نحوه مذاکرات تغییر کرد و جای تبادل نامه های رسمی را تماسهای آزاد و مستقیم گرفت. از 1347 تا 1351 هردو حکومت به وقفه ها در موضوع ترتیب مسوده های معاهده به تبادل نظر پرداختند که اساس آنرا همان نظر انجنیرمحمد کبیر لودین نماینده فوق العاده اعلیحضرت پادشاه افغانستان که در سال 1337 تقدیم گردیده و جریان آب به اساس راپور کمسیون بیطرف 1329 بیان کرده بود، تشکیل میداد. در اثر این تماسها طرفین برای تقرر کمیسیون های آب از هردو جانب موافقه کردند و پروتوکل برای تعیین وظایف و صلاحیت های آنها تهیه شد و نیز یک مسوده دیگر راجع به پروتوکل جهت رفع اختلاف نظرها در مورد تفسیر مراتب مندرجه معاهده اصلی تهیه و ترتیب گردید.

در همین موقع امیرعباس هویدا نخست وزیر ایران بنا به دعوت نوراحمد اعتمادی صدراعظم افغانستان به کابل آمد و مذاکرات بین آنها با حضورمهندس روحانی وزیر آب و برق ایران و میر محمد اکبر رضا وزیر زراعت و آبیاری افغانستان در کابل آغاز شد، اما بازهم این مذاکرات به دلیل اختلاف نظر جانبین در موضوع تقسیم آب در سالهای خشکی، بخصوص در ماه های آگست، سپتمبر و اکتوبر که آب در مصب دریا کم میشود و همچنان در ارتباط با سالهای بالاتر از نورمال یعنی وفرت بیشتر آب به نتیجه نرسید.

پس از برگشت نخست وزیر ایران از کابل به تهران باردیگر تماسهای دیپلماتیک توسط سفارتهای هردو کشور به راه افتاد. ایران به این نظر آمد که موضوع سیلابها را از اجندای مباحثات بیرون کند و بجای آن خرید آب را از افغانستان مطرح سازد. در سال 1348 اسدالله علم وزیر دربار ایران به کابل مسافرت کرد و انصراف حکومت خود را در اصرار بر موضوع سیلاب ها ابلاغ کرد و بجای آن بطور شفاهی از خریداری آب از دریای هلمند اضافه از حقایبه یادآوری نمود و ضمناً مسوده یک قرارداد را در این مورد به حکومت افغانستان مشتمل بر شش ماده پیش کرد. در ماده اول آن تذکر رفته بود که «افغانستان برای هر سال آب — برای یک دوره پنج ساله که از تاریخ — آغاز میشود، سالانه مقدار 400 میلیون متر مکعب آب اضافه بر مقادیر مشخص در ستون 4 جدول ماده اول معاهده منعقدہ بین دو دولت مورخ — به ایران تحویل خواهد داد. در این مقدار آب نیز در محل هایی که به موجب ماده اول همان معاهده تعیین شده یا میشود، تحویل داده خواهد شد.» ماده دوم مسوده اندازه آب قابل خرید را طی 9 ماه سال از شروع اکتوبر تا ختم سپتمبر سال مابعد پیشبینی کرده بود و ماده سوم به تعیین قیمت هر مترمکعب آب و متباقی دو ماده دیگر به صورت اجرای امور آن اختصاص یافته بود.

نوراحمد اعتمادی صدراعظم افغانستان در ارتباط با این پیشنهاد جانب ایران بطور شفاهی به جواب پرداخت و گفت که: هنوزاصل معاهده درباره آب هلمند بین دو دولت امضاء نشده، وقتیکه حقایبه ایران مطابق معاهده براساس جدول راپور کمسیون بیطرف و حسن نیت تعیین گردد، موضوع خرید آب اضافی را میتوان مطرح ساخت. موصوف اضافه نمود که چنین قرارداد تجارتي نباید به هیچوجه ملحق یا مربوط به معاهده اصلی و ضمایم آن باشد، زیرا آنها دو موضوع از هم مجزا بوده و در صورت ارائه آن یکجا باهم، احتمال دارد شورای ملی افغانستان آنرا رد کند که اینکار مانع عمده را در تائید معاهده اصلی در شورا بار خواهد آورد. با آنهم جانب ایرانی اصرار داشت که قرارداد خرید آب اضافی باید جزءمعاهده اصلی پنداشته شود. بنابراین موضوع پیشنهاد خرید آب معلق باقیماند.

د پانو شمیره: له 6 تر 7

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیرلو مخکي په خیر و لولئ

باوجود التوای موضوع خرید آب اضافی به آینده، تماس های دیپلماتیک بین مقامهای دوکشور کما فی السابق ادامه یافت که در نتیجه منجر به تعیین هیئتهای با صلاحیت برای بحث در مورد رسیدن بیک تفاهم در باره معاهده اصلی از دوطرف گردید، چنانکه محمود فروغی سابق سفیر ایران در کابل به حیث رئیس هیئت ایرانی و حسین شهید، منصور مشکین، انجنیر اصغر معنوی و انجنیر محمد قاضی اعضای هیئت بتاريخ 9 سنبله 1351 به کابل آمدند و با هیئت افغانی ملاقات کردند که در راس هیئت افغانی انجنیر میرمحمد اکبر رضا رئیس عمومی انکشاف وادی هلمند و ارغنداب قرار داشت و اعضای آن را داکتر عبدالواحد کریم، انجنیر جمعه محمد محمدی، حبیب الله کرزی، محمد یوسف صمد تشکیل میداد و نوراحمد اعتمادی سفیر افغانستان در روم و داکتر عبدالحکیم طیبی سفیر افغانستان در دهلی به حیث مشاوران ارشد تعیین گردیدند. مجلس وزراء درعین زمان روی موقف افغانستان در موضوع مذاکرات بین هیئتهای ایران و افغان موقف حکومت افغانستان را در این مذاکرات بحث و تثبیت نمود و در اختیار هیئت افغانی قرار داد تا برحسب آن مذاکرات را پیش ببرند. مذاکره بین هیئت های دو کشور از تاریخ 7 سنبله 1351ش (28 اگست 1972م) آغاز و مدت 20 روز را در بر گرفت و بتاريخ 27 سنبله نتایج مذاکرات طی یک اعلامیه از طرف حکومت به نشر رسید که فضای امیدبخش را برای حل معضله دیرینه آب هلمند بین دو کشور در آینده نزدیک بار آورد.

(ادامه دارد)

د پانو شمیره: له 7 تر 7

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په خیر و لولئ